

**REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

**PROGRAM ORIENTUES
PËR MATURËN SHTETËRORE**

(Provim i detyrur)

**LËNDA:
GJUHË ITALIANE**

**Koordinatorë: Erifili Hashorva
Viti shkollor: 2013 -2014**

**TIRANË
JANAR, 2014**

1. UDHËZUES I PËRGJITHSHËM PËR PROGRAMIN E PROVIMIT KOMBËTAR TË MATURËS SHETËTËRORE PËR LËNDËN E GJUHËS ITALIANE DHE PËR PËRDORIMIN E TIJ NGA MËSUESIT

Ky program orientues mbështetet në standardet e arritjes së mësimit të gjuhës italiane dhe bazuar në udhëzimin e datës 26/12/2013 të Ministrisë të Arsimit dhe Sportit ‘Për Zhvillimin e Provimeve të Maturës Shtetërore’ ku gjuha e huaj është provim i detyruar dhe niveli i njohurive i përket nivelit **A2**, sipas dokumentit evropian “Kudri i Përbashkët Evropian i referencave për Gjuhët”.

Hartimi i këtij programi orientues është bazuar tërësisht në programet e gjuhës italiane, të cilat përcaktojnë njohuritë dhe shprehjet e domosdoshme gjuhësore, komunikuese dhe funksionale.

Programi orientues për përgatitjen dhe realizimin e provimit të Maturës Shtetërore për gjuhën italiane është realizuar si sintezë e njohurive dhe shprehjeve të fituara gjatë gjithë procesit mësimor në këtë lëndë, si në aspektin tematik ashtu edhe në aspektin gjuhësor (gramatikor, leksikor) dhe funksional.

Ky program duhet të nxisë inspirim dhe sfidë për të gjithë nxënësit dhe t’i përgatisë ata për të ardhmen. Programi Orientues është ndërtuar duke patur parasysh nevojat e nxënësve, zhvillimet e tyre personale duke u dhënë mundësi për sukses në atë çka i pret.

Synimet e Programit

Ky program synon:

- Të ndihmojë nxënësin maturant në përgatitjen e tij për provimin e gjuhës italiane.
- Të ndihmojë mësuesin e lëndës në punën e tij për zbatimin e programit dhe për t’u dhënë orientimet e duhura nxënësve.
- Vlerësimin e njëkohshëm të 2 aftësive kryesore (nga katër aftësi që ka gjuha e huaj) dhe dy konceptet bazë, që janë: *‘të lexuarit dhe të kuptuarit’* dhe *‘të shprehurit me shkrim’*.
- Të japë orientime për specialistët që merren me hartimin e testeve të Maturës Shtetërore për gjuhën italiane si provim i detyruar.

Udhëzime praktike mbi përdorimin e programit

Për përdorimin e këtij programi mësuesi duhet të ketë parasysh specifikën e gjuhës së huaj, ku nxënësi në provim do të përballet me situata të reja ose me pjesë të reja leximi por tematika, gramatika dhe funksionet gjuhësore do të jenë po ato që ka studiuar ndër vite.

Kur flitet për tematikën kryesore në program nxënësit duhet që të kenë njohuri për temat që janë të përfshira në program.

Përsa i përket gramatikës, mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të jenë në gjendje të zgjidhin ushtrime mbi aspektet kryesore gramatikore (tempi dell'indicativo, del condizionale, avverbi, preposizioni, congiunzioni, ecc.) duke dalë nga konteksti i mësimeve ku këto probleme trajtohen. Mësuesi duhet t'i vërë theksin anës praktike të zgjidhjes së ushtrimeve, duke i trajtuar këto ushtrime në forma të ndryshme, herë me tipe ushtrimesh me alternativa, e herë tipe ushtrimesh të hapura.

Funksionet gjuhësore duhet të trajtohen në mënyrë sa më të larmishme duke përdorur situata nga të gjitha fushat e jetës por duke ruajtur formatet dhe shprehjet që jepen në tekstet mësimore. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur kryesisht për këto funksione gjuhësore:

- esprimere i propri interessi
- giudicare
- raccomandare
- proporre

Përsa i përket të shkruarit mësuesi duhet të ushtrojë nxënësit e tij që të dinë të organizojnë forma të ndryshme kompozimi jo letrar (me tema të thjeshta). Ata duhet të përgatiten që të ndërtojnë paragrafë të saktë nga ana strukturore dhe leksikore. Gjithashtu mësuesi duhet t'i përgatisë nxënësit që të dinë të përmbledhin me shkrim një përvojë personale duke përshtuar ndjenjat dhe reagimet e tyre në një tekst koherent. Nxënësi duhet të jetë i përgatitur të shkruajë një email ose letër formale ose

jo formale; të zbatojë rregullat e shkrimit të një email-i, një letre formale dhe joformale.

2. Aftësitë dhe njohuritë që duhet të zotërojë nxënësi maturant për të qenë i përgatitur për Provimin e Maturës në gjuhën italiane si lëndë e detyruar.

Nxënësi duhet të demonstrojë **aftësitë dhe njohuritë** e tij për çka më poshtë vijon:

2.1 Të lexuarit dhe të kuptuarit

Vlerësimi i këtij komponenti do të bëhet mbi bazën e një teksti të panjohur mbi të cilin do të ndërtohen pyetje që do të testojnë aftësinë e nxënësit për të kuptuar një pjesë letrare ose jo letrare, dhe për të gjykuar mbi të.

Nxënësi duhet të jetë në gjendje të lexojë dhe të kuptojë në mënyrë të përgjithshme informacionin e dhënë në pjesën e leximit, të mbledhë informacionet që i kërkohen rreth tekstit apo të japë një vlerësimim të shprehur me gjuhë të thjeshtë mbi atë çka i kërkohet.

Më poshtë po radhisim disa aspekte të leximit:

- Marrja e informacionit të duhur nga teksti i dhënë.
- Reflektimi mbi përmbajtjen e një fragmenti dhe nxjerrja e informacionit të duhur prej tij.
- Thellim në kuptimin e një fraze dhe gjetja e sinonimit të saj.
- Formimi i një kuptimi të përgjithshëm dhe nxjerrja e moralit të pjesës shprehur në gjuhë të thjeshtë.
- Paraqitja e elementëve që justifikojnë përgjigjen e dhënë.
- Plotësimi i ushtrimeve leksikore rreth tekstit.
- Gjetja e fjalëve referuese.

2.2 Të shprehurit me shkrim

Në provimin e maturës nxënësi duhet të jetë në gjendje të prodhojë tekste të shkruara mbi një gamë jo shumë të gjerë temash duke i lidhur elementët në mënyrë koherente, duhet të jetë në gjendje të bëjë përshkrime jo shumë të hollësishme mbi tema të njohura, të tregojë me shkrim përvojat e tij duke përshkruar ndjenjat dhe reagimet e

tij, të përshkruajë një ngjarje, një udhëtim real duke përdorur gjuhë të thjeshtë dhe të pangarkuar me detaje, të shkruajë një letër personale apo zyrtare, një e-mail formal dhe joformal duke respektuar formatet e mësuara gjatë viteve që nxënësi ka studiuar këtë gjuhë, etj.

Për vlerësimin e kësaj aftësie nxënësi duhet të paraqesë një produkt të shkruar prej **100-120 fjalësh**.

Të shprehurit me shkrim përfshin:

- të shprehurit me shkrim mbi një gamë të gjerë temash të njohura dhe jo
- një produkt të shkruar saktë nga ana gramatikore dhe të strukturuar mirë: Brevi lettere (formali e informali), e-mails (formali e informali), ecc.
- shprehjen e pikëpamjeve në formë të thjeshtë dhe të qartë,
- përdorimin e një repertori të thjeshtë leksikor,
- komente të shkurtra me shkrim për probleme të ndryshme.

2.3 Përdorimi i Gjuhës

Në këtë program njohuritë kryesore që nxënësi ka marrë mbi përdorimin e gjuhës ndër vite, janë të dhëna përmes ushtrimeve, temave, bashkëbisedimeve që trajtojnë njësi të ndryshme gramatikore ose leksikore, pra në mënyrë esenciale fjalori dhe gramatika e mësuar.

Tipet e ushtrimeve të rekomanduara për çdo tri fushat e sipërpërmendura:

Të lexuarit dhe të Kuptuarit
<ul style="list-style-type: none">- Pyetje mbi përmbajtjen e tekstit.- Ushtrime me përzgjedhje fjalësh ose frazash.- Plotësimi i vendeve bosh me informacionin e duhur.- Ushtrime me përgjigje po/jo.- Ushtrime me e vërtetë/e rreme (Vero o Falso).- Ushtrime me disa alternativa.- Ushtrime ku i kërkohet marrja dhe përzgjedhja e informacionit të duhur nga teksti i dhënë.- Ushtrime ku i kërkohet reflektimi mbi përmbajtjen e një fragmenti dhe nxjerrja e informacionit të duhur prej tij.- Vendosja e paragrafëve sipas rendit të duhur në renditjen e ngjarjeve.- Ushtrime ku i kërkohet paraqitja e elementëve provues që mbështesin idenë e dhënë nga vetë nxënësi.- Ushtrime ku i kërkohet thellim në kuptimin e një fraze dhe gjetja e sinonimit të saj.
Të Shkruarit
<ul style="list-style-type: none">- Shkrimi i një <i>e-mail</i>-i, ku i tregohet një miku rreth një eksperience që ka lënë mbresa.- Shkrimi i një letre formale ose jo formale.- Aplikime ose rekomandime për një punë <i>part-time</i> (me kohë të pjesshme)- Shprehja e mendimit rreth një çështjeje të caktuar.
Përdorimi i Gjuhës
<ul style="list-style-type: none">- Ushtrime me zëvendësim, zëvendësimi i një fjale me të ngjashmen e saj.- Ushtrime transformimi, shprehja e një fjalie me një strukturë tjetër, por duke ruajtur kuptimin e fjalisë.- Ushtrime me shumë zgjedhje/alternativa.

- Ushtrime me plotësime vendesh bosh, vendosja e fjalës së duhur.
- Ushtrime me ndërtim fjalish.
- Ushtrime me gjetje dhe korrigjime gabimesh.
- Përshtatje

Struktura e Provimit në përqindje

Aspektet Gjuhësore që do të vlerësohen	Përqindja
Të Kuptuarit e një teksti të shkruar (letrar ose joletrar)	40%
Përdorimi i Gjuhës (gramatika dhe leksiku)	40%
Të Shkruarit (ese' ose krijim, një letër, kërkesë, përshkrim, artikull, përmbledhje, etj.)	20%

3. Përmbajtja e Programit

Fushat tematike dhe leksiku

Përmbajtja tematike është mbështetur në programin e zhvilluar ndër vite. Tematika e mëposhtme, e parashikuar për provimin e maturës, do të përfshijë temat bazë (sipas kurrikulës) dhe nëntema të marra nga kurrikula dhe tekstet.

Temat janë formuluar në mënyrë përgjithësuese e jo sipas titujve të teksteve dhe përfshijnë ato njohuri të cilat janë zhvilluar përmes mësimëve.

Tematika

- **Usanze, costumi, cucina, sport, preferenze personali, interessi.**
- **Il mondo intorno a noi, viaggi, shopping, posti famosi ecc.**
- **Studi e lavoro.**

- **Vita personale e sociale.**
- **La comunicazione** (TV, reality shows, film, lettere, e-mails).

Leksiku

Në bazë të temës, përzgjidhet gjuha dhe aktet gjuhësore si edhe strukturat gramatikore që mundësojnë realizimin e komunikimit rreth një teme të caktuar. Nxënësi duhet të zotërojë një repertor leksikor të mjaftueshëm për t'u shprehur thjeshtë me shkrim dhe me gojë.

Aktet dhe funksionet komunikative

Sugjerohen aktet dhe funksionet e mëposhtme, të cilët shërbejnë si mënyrë orientuese për hartimin e testit dhe vlerësimin e nxënësve. Aktet dhe funksionet komunikative japin shprehitë kryesore që nxënësi ka fituar deri tani.

- Esprimere interessi o preferenze.
- Permettere e proibire.
- Chiedere e dare informazioni.
- Esprimere opinioni; accettare o rifiutare.
- Prendere decisioni.

Elementët dhe strukturat gramatikore

Për një komunikim të saktë nga ana gramatikore, si me gojë ashtu edhe me shkrim, sugjerohet të punohet në mënyrë të përqëndruar mbi strukturat dhe çështjet gramatikore më të rëndësishme të trajtuara deri më tani.

- **Tempi:**

(Presente, Passato prossimo, Futuro semplice, Futuro anteriore, Imperfetto).

- **Gerundio semplice.**
- **Imperativo diretto.**
- **Condizionale presente.**
- **Pronomi**
- **Verbi modali.**
- **Aggettivi**
- **Preposizioni.**
- **Avverbi.**
- **Congiunzioni**